

Joanna Machlańska

Wydanie osoby ściganej w rosyjskim procesie karnym

Współcześnie instytucja wydania osoby ściganej gra ważną rolę w rozwoju współpracy pomiędzy państwami. Nie mniejszy wpływ ma również na ochronę praw i wolności człowieka, a także na rozwój międzynarodowego porządku prawnego w walce z przestępczością. W związku z powyższym problematyka wydania stanowi przedmiot zainteresowania wielu przedstawicieli doktryny rosyjskiego prawa karnego¹.

Podkreślając, że poza ramy niniejszego artykułu wykraczają szczegółowa rozważania związane z historycznym zarysem kształtowania się omawianej konstrukcji², a także dogłębna analiza dotycząca aktów prawa międzynaro-

¹ Jako najważniejsze opracowania z zakresu omawianej tematyki należy wskazać: Р.М. Валеев, *Выдача преступников в современном международном праве*, Казань 1976; И. Лукашук, *Выдача обвиняемых*, „Российская юстиция” 1997, № 1, с. 50–51; *Международное уголовное право*, ред. В.Н. Кудрявцев, Москва 1999, с. 237–247; Е. Богачева, *Экстрадиция*, „Законность” 2000, № 5, с. 24–25; Ю.В. Минкова, *Институт выдачи преступников в международном праве*, Москва 2002; Ю.Г. Васильев, *Институт выдачи преступников (экстрадиции) в современном международном праве*, Москва 2003; А.М. Тесленко, *Об институте выдачи*, „Российский юридический журнал”, 2003, № 1, с. 98; Р. Адельханян, А. Наумов, *Принципы экстрадиции и квалифицирующие обстоятельства совершения преступления*, „Российская юстиция” 2004, № 3, с. 51–52; А.И. Бойцов, *Выдача преступников*, Санкт-Петербург 2004.

² Pierwszym znanym źródłem prawa przewidującym wydanie osoby ściganej były trzy umowy międzynarodowe Rusi z Bizancjum – druga połowa X w. (*Российское законодательство X–XX вв.*: В 9 т., под общ. ред. О.И. Чистякова, т. 1. *Законодательство Древней Руси*, Москва 1984, с. 142). W literaturze następnie wspomina się wiek XIX jako okres, w którym nastąpił największy rozwój międzynarodowej współpracy rosyjskiego imperium (В.А. Чиркин, *Международное сотрудничество правоохранительных органов России по борьбе с преступностью (1861–1917 гг.)*, Москва 1999; А.М. Тесленко, *Выдача иностранцев в России (вторая половина XIX – начало XX вв.)*, „Российский юридический журнал” 2000, № 3; В.М. Вол-

dowego, które w tym zakresie wiążą Federację Rosyjską³, należy się odnieść do kwestii terminologicznych, jako że już na tym polu powstają pierwsze wątpliwości interpretacyjne, co jest bezpośrednio związane ze słownikową definicją słowa „ekstradycja”, rozumianego jako wydanie osób obwinionych

женкина, *Выдача в российском уголовном процессе*, Москва 2002) z tym, że A.M. Teslenko wyróżnił dwie grupy konwencji: 1) o wydaleniu włóczęg, nędzników i przestępców; 2) o wzajemnym wydawaniu przestępców (A.M. Тесленко, *Выдача...*, *op. cit.*, s. 155). Do 1917 r. było podpisanych 25 umów z 19 państwami. Analiza tych umów pozwala na stwierdzenie, że niektóre uregulowania wypracowane w XIX w. znajdują zastosowanie także współcześnie, m.in. w umowie z 2 (14) X 1866 r. z Danią było przewidziane, że wydania nie stosowano wobec własnych poddanych (zob. P.B. Нигматуллин, *К истории формирования выдачи в российском законодательстве*, „Российский следователь” 2005, № 6, s. 59). Na podstawie wielu konwencji wydanie mogło mieć miejsce, jeśli sprawca zgodnie z prawem obowiązującym w państwie, które żądało przekazania, podlegał karze wyższej niż rok aresztu więziennego. Natomiast umowa z Portugalią z 1887 r. przewidywała następujące uregulowanie: „osoby oskarżone lub skazane za przestępstwa, za które w państwie wnioskującym grozi kara śmierci, będą wydawane tylko pod warunkiem niestosowania wobec nich tej kary” („лица, обвиняемые или осужденные за преступления, к коим по законам требующей страны применима смертная казнь, будут выдаваться лишь под условием неприменения к ним помянутого наказания”). W większości umów przesłanką negatywną wydania był polityczny charakter popełnionego przestępstwa. Jednakże zagadnienie związane z przekazywaniem osób oskarżonych o przestępstwa polityczne było nadzwyczaj złożone i w różne okresach było rozstrzygane niejednoznacznie. V.A. Chirkin wskazywał, że pierwszą umową przewidującą wydanie przestępców politycznych była umowa podpisana ze Szwecją dn. 20 XI 1810 r. (B.A. Чиркин, *op. cit.*). Po wprowadzeniu w życie reform sądowych z 1864 r. większość umów nie przewidywała już możliwości wydania osób oskarżonych o przestępstwa o charakterze politycznym. Jednocześnie w wielu umowach przewidziany był zapis, zgodnie z którym czyny „przeciwko cudzoziemcom i członkom ich rodzin” nie stanowiły przestępstw politycznych. Po zabójstwie Aleksandra II 1 III 1881 r. rozpoczęto prace nad zmianą tego uregulowania. Kolejne konwencje podpisane przez Rosję stanowiły, że przestępstwa polityczne nie mogą być przyczyną do odmowy ekstradycji (*Собрание узаконений и распоряжений правительства*, 1888, № 65, s. 4). Podsumowując, trzeba stwierdzić, że wiele uregulowań znajdujących się w umowach międzynarodowych podpisanych przez Rosję, a przewidujących wydanie, ma zastosowanie po dzień dzisiejszy.

³ Zob. m.in.: konwencja ONZ w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa z 1948 r.; europejska konwencja o ekstradycji z 1957 r.; europejska konwencja o pomocy prawnej w sprawach karnych z 1959 r.; konwencja ONZ o nieprzedawnianiu zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości z 1968 r.; konwencja o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi z 1970 r.; konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego z 1971 r.; konwencja o zwalczaniu nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i psychotropowymi z 1988 r.; konwencja o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych rodzinnych i karnych z 1993 r.

o popełnienie przestępstwa na wniosek innego państwa w celu wykonania wobec nich kary⁴. Pod wpływem tak ujmowanej definicji ugruntowało się w doktrynie stanowisko, że ekstradycja, to „oddzielna instytucja wydania podejrzanych o popełnienie przestępstwa i skazanych przestępców”⁵. Takie rozumienie ekstradycji w sposób zbieżny z pojęciem wydania osoby poszukiwanej jest sporne ze względu na to, że – po pierwsze – ekstradycja może zakończyć się decyzją o wydaniu bądź odmowie wydania danej osoby, zatem wydanie stanowi jedynie jedną z form ekstradycji. Po drugie, Kodeks postępowania karnego z 2001 r. zawiera oddzielne uregulowania w stosunku do tych dwóch mechanizmów: wydanie osoby w celu wszczęcia przeciwko niej postępowania karnego (rozdział 54 k.p.k.) oraz przekazanie osoby skazanej na karę pozbawienia wolności w celu wykonania kary (rozdział 55 k.p.k.). Co więcej, przekazanie skazanego do państwa, którego jest obywatelem w celu wykonania kary jest zgodne z postanowieniami europejskiej konwencji o ekstradycji z 1957 r. Ponadto art. 78 ust. 1 konwencji mińskiej przewiduje możliwość czasowego przekazania osoby tymczasowo aresztowanej lub osoby odbywającej karę pozbawienia wolności. Współcześnie istnieje pięć międzynarodowych umów podpisanych przez Rosję o przekazaniu osób skazanych na karę pozbawienia wolności w celu odbywania tej kary (umowy te zostały podpisane z Azerbejdżanem w 1995 r., z Gruzją w 1996 r., z Łotwą w 1993 r., z Turkmenistanem w 1995 r. oraz z Finlandią w 1990 r.). Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że na gruncie rosyjskiego prawa karnego ekstradycja obejmuje zarówno pojęcie wydania, jak i przekazania, w związku z czym jest to termin szerszy niż wydanie i nie może być tylko z nim utożsamiany⁶. Ekstradycja stanowi zatem samodzielną instytucję prawa karnego i można wyróżnić kilka jej form⁷:

- 1) wydanie;
- 2) odmowę wydania;

⁴ Е. Богачева, *op. cit.*, s. 24–25; *Юридический энциклопедический словарь*, ред. В.Е. Крутский, Москва 2003, s. 442; А.Б. Барихин, *Большой юридический энциклопедический словарь*, Москва 2005, s. 703.

⁵ „Институт экстрадиции как отдельного института выдачи подозреваемых в совершении преступлений и осужденных преступников” – Ю.Г. Васильев, *Институт выдачи преступников (экстрадиции) как отдельный институт права*, „Государство и право” 2003, № 3, s. 69.

⁶ Za stanowiskiem, że terminy „ekstradycja” oraz „wydanie” nie są synonimiczne, przemawia także fakt, iż tytuł umowy międzynarodowej „europejska konwencja o ekstradycji” (z 1957 r.) tłumaczy się na język rosyjski jako „europejska konwencja o wydaniu” (*Европейская конвенция о выдаче*).

⁷ А.К. Романов, О.Б. Лысягин, *Институт экстрадиции: понятие, концепции, практика*, „Право и политика” 2005, № 3, s. 93.

- 3) odroczenie wydania;
- 4) tymczasowe wydanie;
- 5) przewóz osób ściganych lub skazanych przebywających za granicą;
- 6) przekazanie.

Odnosząc się do uregulowań z zakresu problematyki wydania osoby ściganej, wskazać trzeba, że w myśl art. 61 ust. 1 obecnie obowiązującej Konstytucji z 1993 r., obywatel Federacji Rosyjskiej nie może być zesłany poza granice ojczyzny, ani nie może zostać wydany innemu państwu⁸. Podobny zapis przewiduje ustawa z 31 maja 2002 r. o obywatelstwie Federacji Rosyjskiej⁹, a także Kodeks karny z 1996 r., który jednocześnie w art. 13 ust. 2 przewiduje, że cudzoziemcy oraz osoby bez obywatelstwa, które popełniły przestępstwo poza granicami Federacji Rosyjskiej, a znajdujące się na terenie Federacji Rosyjskiej, mogą być wydane innemu państwu w celu pociągnięcia ich do odpowiedzialności karnej lub odbywania kary zgodnie z umowami międzynarodowymi wiążącymi Federację Rosyjską¹⁰. Na marginesie warto zwrócić uwagę, że nie zawsze prawo przewidywało zakaz wydania swojego obywatela. Taką możliwość zawierała m.in. Konstytucja RFSRR z 1978 r.¹¹, wcześniejsza ustawa o obywatelstwie z 1991 r.¹², a w myśl Postanowienia Centralnego Komitetu Wykonawczego ZSRR z 1924 r. środkiem socjalnej ochrony o charakterze poprawczym było wydalenie poza granice ZSRR¹³.

Oczywiście brak sposobności wydania własnego obywatela nie oznacza, że zostaje on uwolniony od odpowiedzialności karnej za przestępstwa popełniona na terytorium innych państw, bowiem organy śledcze zobowiązane

⁸ Ч. 1 ст. 61. Гражданин Российской Федерации не может быть выслан за пределы Российской Федерации или выдан другому государству.

⁹ Ч. 5 ст. 4. Гражданин Российской Федерации не может быть выслан за пределы Российской Федерации или выдан иностранному государству.

¹⁰ Ч. 2 ст. 13. Иностранцы граждане и лица без гражданства, совершившие преступление вне пределов Российской Федерации и находящиеся на территории Российской Федерации, могут быть выданы иностранному государству для привлечения к уголовной ответственности или отбывания наказания в соответствии с международным договором Российской Федерации.

¹¹ Ст. 36. Гражданин Российской Федерации не может быть выдан другому государству иначе, как на основании закона или международного договора Российской Федерации.

¹² Ч. 3 ст. 1. Гражданин Российской Федерации не может быть выдан другому государству иначе, как на основании закона или международного договора Российской Федерации.

¹³ Ст. 13. Мерами социальной защиты судебно-исправительного характера являются: е) удаление из пределов Союза ССР на срок.

są w takich przypadkach do wszczęcia postępowania przygotowawczego, a dana osoba podlega odpowiedzialności na podstawie rosyjskiego prawa.

Przechodząc do szczegółowej analizy uregulowań zawartych w ustawie karnoprosesowej, należy zauważyć, że Federacja Rosyjska może skierować wnioski do innego państwa o wydanie osoby ściganej w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania orzeczonej co do niej kary na podstawie umowy międzynarodowej wiążącej Federację Rosyjską z tym państwem lub pisemnego zobowiązania się Prokuratora Generalnego do wydawania w przyszłości zgodnie z zasadą wzajemności temu państwu osób ściganych w myśl rosyjskiego prawa¹⁴. Zarówno w przypadku wniosku o wydanie przez inne państwo, jak i wniosku skierowanego do Rosji o wydanie cudzoziemców i osób bez obywatelstwa jest to możliwe, jeśli w obu porządkach prawnych zachowanie osoby ściganej stanowi czyn karalny, z tym że w przypadku wydania w celu wszczęcia postępowania karnego, jeśli za jego popełnienie sprawca podlega karze pozbawienia wolności na okres nie krótszy od roku bądź surowszej karze, a w celu wykonania wobec ściganej osoby kary, gdy została ona skazana na karę pozbawienia wolności na okres nie krótszy niż 6 miesięcy¹⁵.

Równocześnie należy mieć na uwadze fakt, że osoba wydana przez inne państwo nie może być tymczasowo aresztowana, oskarżona, ani skazana bez zgody tego państwa, a także nie może być przekazana państwu trzeciemu

¹⁴ Ч. 1 ст. 460. Российская Федерация может направить иностранному государству запрос о выдаче ей лица для уголовного преследования или исполнения приговора на основании международного договора Российской Федерации с этим государством или письменного обязательства Генерального прокурора Российской Федерации выдавать в будущем на основе принципа взаимности этому государству лиц в соответствии с законодательством Российской Федерации.

¹⁵ Ч. 2 ст. 460. Направление запроса о выдаче лица на основе принципа взаимности осуществляется, если в соответствии с законодательством обоих государств деяние, в связи с которым направлен запрос о выдаче, является уголовно наказуемым и за его совершение либо предусматривается наказание в виде лишения свободы на срок не менее одного года или более тяжкое наказание – в случае выдачи для уголовного преследования, либо лицо осуждено к лишению свободы на срок не менее шести месяцев – в случае выдачи для исполнения приговора. Ч. 1 ст. 462. Российская Федерация в соответствии с международным договором Российской Федерации или на основе принципа взаимности может выдать иностранному государству иностранного гражданина или лицо без гражданства, находящихся на территории Российской Федерации, для уголовного преследования или исполнения приговора за деяния, которые являются уголовно наказуемыми по уголовному закону Российской Федерации и законам иностранного государства, направившего запрос о выдаче лица.

za przestępstwo, które nie zostało wymienione we wniosku o wydanie¹⁶. Jednakże nie wymaga się zgody, jeśli wydana osoba w ciągu 44 dni od zakończenia postępowania karnego¹⁷, odbycia kary lub uwolnienia od niej na jakiegokolwiek podstawie prawnej nie opuściła terytorium Federacji Rosyjskiej, z tym że nie wlicza się okresu, kiedy dana osoba nie ze swej winy nie mogła opuścić terytorium Federacji Rosyjskiej. Ponadto nie wymaga się zgody w przypadku, gdy osoba opuściła terytorium Rosji, a następnie dobrowolnie na nie powróciła. Podobnie ma się rzecz przy wydaniu osoby poszukiwanej na wniosek innego państwa – wydanie takiej osoby przez Rosję jest możliwe, jeśli państwo wnoszące o wydanie może zagwarantować, że dana osoba będzie pociągnięta do odpowiedzialności karnej tylko za przestępstwo wskazane we wniosku, jak również, że po zakończeniu odbywania kary osoba ta będzie mogła swobodnie opuścić terytorium tego państwa, a ponadto, że nie będzie zesłana, wysłana lub przekazana państwu trzeciemu bez zgody Federacji Rosyjskiej¹⁸. Powyższe uregulowania odzwierciedlają tzw. zasadę ograniczenia ścigania ujętą w art. 14 europejskiej konwencji o ekstradycji oraz art. 66 konwencji mińskiej.

Zgodnie z art. 461 ust. 4 k.p.k. decyzję o wydaniu cudzoziemca lub osoby bez obywatelstwa znajdującej się na terytorium Federacji Rosyjskiej podejmuje Prokurator Generalny, tym samym powiadamiając osobę, której

¹⁶ Ч. 1 ст. 461. Лицо, выданное иностранным государством, не может быть задержано, привлечено в качестве обвиняемого, осуждено без согласия государства, его выдавшего, а также передано третьему государству за преступление, не указанное в запросе о выдаче. Zob. także postanowienie Prezydium SN Federacji Rosyjskiej z 10 VIII 2005 r., nr 521-P05PR (Постановление Президиума Верховного Суда РФ от 10 августа 2005 г. № 521-П05ПР); postanowienie Prezydium SN Federacji Rosyjskiej z 20 VII 2005 r., nr 482p05pr (Постановление Президиума Верховного Суда РФ от 20 июля 2005 г. № 482п05пр).

¹⁷ Pod zakończeniem postępowania karnego rozumie się: zakończenie postępowania karnego na podstawach przewidzianych w dziale 4 k.p.k. („Podstawy odmowy wszczęcia postępowania karnego, umorzenia postępowania karnego i ścigania karnego”), skierowanie sprawy do sądu w celu zastosowania środków przymusowych o charakterze medycznym, uprawomocnienie się wyroku – zob. *Научно-практический комментарий к Уголовно-процессуальному кодексу Российской Федерации (постатейный)*, ред. В.М. Лебедев, В.П. Божьев, Москва 2007, с. 1023).

¹⁸ Ч. 3 ст. 462. Выдача лица может быть произведена в случаях: 3) когда иностранное государство, направившее запрос, может гарантировать, что лицо, в отношении которого направлен запрос о выдаче, будет преследоваться только за преступление, которое указано в запросе, и после окончания судебного разбирательства и отбытия наказания сможет свободно покинуть территорию данного государства, а также не будет выслано, передано либо выдано третьему государству без согласия Российской Федерации.

wniosek dotyczy, o swej decyzji¹⁹. Decyzja o wydaniu uprawomocnia się po upływie 10 dni od dnia poinformowania ściganej osoby. Wszelako jeśli wniosek o wydanie w stosunku do tej samej osoby złożyło kilka państw, rozstrzygnięcia w tej kwestii dokonuje Prokurator Generalny bądź jego zastępca, informując o tym poszukiwaną osobę w ciągu 24 godzin²⁰. Od tej decyzji przysługuje osobie ściganej lub jej obrońcy, jeśli został ustanowiony w sprawie, odwołanie do sądu właściwego ze względu na miejsce, w którym znajduje się ta osoba, w ciągu 10 dni od doręczenia powiadomienia o wyrażeniu zgody na wydanie²¹. W świetle art. 463 ust. 4 k.p.k. sąd odwoławczy jest obowiązany w ciągu miesiąca do zbadania zasadności i legalności decyzji o wydaniu osoby poszukiwanej, nie jest natomiast uprawniony do badania kwestii winy popełnienia określonego przestępstwa. W rezultacie sędzia wydaje postanowienie stwierdzające nielegalność lub brak zasadności decyzji o wydaniu, jednocześnie ją uchylając bądź wydając postanowienie o pozostawieniu zażalenia bez rozpoznania²². Na to postanowienie służy odwołanie na zasadach przewidzianych dla wnoszenia apelacji do Sądowego Kolegium ds. Karnych Sądu Najwyższego²³.

Należy wskazać, że wydanie nie jest dopuszczalne, jeżeli:

- 1) osoba, której wniosek dotyczy jest obywatelem Federacji Rosyjskiej;
- 2) osoba, której wniosek dotyczy, korzysta z prawa azylu w Federacji Rosyjskiej w związku z możliwością prześladowania jej w państwie, które wystąpiło z wnioskiem o wydanie, ze względu na rasę, religię,

¹⁹ Ч. 5 ст. 462. Решение о выдаче иностранного гражданина или лица без гражданства, находящихся на территории Российской Федерации, обвиняемых в совершении преступления или осужденных судом иностранного государства, принимается Генеральным прокурором Российской Федерации или его заместителем.

²⁰ Ч. 7 ст. 462. При наличии запросов нескольких иностранных государств о выдаче одного и того же лица решение о том, какой из запросов подлежит удовлетворению, принимает Генеральный прокурор Российской Федерации или его заместитель. О принятом решении Генеральный прокурор Российской Федерации или его заместитель в течение 24 часов письменно уведомляет лицо, в отношении которого оно принято.

²¹ W zależności od tego, gdzie aktualnie przebywa osoba ścigana, sądem właściwym do rozstrzygnięcia zażalenia jest: sąd najwyższy republiki, sąd krajowy lub sąd obwodu, sąd w mieście o znaczeniu federalnym, sąd autonomicznego obwodu lub autonomicznego okręgu.

²² Ч. 7 ст. 463. В результате проверки судья выносит одно из следующих постановлений: 1) о признании решения о выдаче лица незаконным или необоснованным и его отмене; 2) об оставлении жалобы без удовлетворения.

²³ Ч. 9 ст. 463. Постановление судьи об удовлетворении жалобы или отказе в этом может быть обжаловано в апелляционном порядке в Судебную коллегия по уголовным делам Верховного Суда Российской Федерации.

- obywatelstwo, pochodzenie, przekonania polityczne lub przynależność do określonej grupy społecznej²⁴;
- 3) postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zakończyło się wydaniem prawomocnego wyroku bądź umorzeniem postępowania w sprawie;
 - 4) zgodnie z prawem Federacji Rosyjskiej postępowanie karne nie może być wszczęte bądź wyrok nie może zostać wykonany wskutek przedawnienia karalności lub w związku z inną podstawą prawną;
 - 5) istnieje prawomocne orzeczenie sądu Federacji Rosyjskiej stwierdzające przeszkody do wydania ściganej osoby na podstawie rosyjskiego ustawodawstwa i umów międzynarodowych wiążących Rosję;
 - 6) czyn nie stanowi przestępstwa²⁵.

Jeśli natomiast mowa o fakultatywnych przesłankach odmowy wydania, trzeba zauważyć, że zgodnie z art. 464 ust. 2 k.p.k. katalog ten jest zamknięty i przewiduje możliwość odmowy wydania, jeśli:

²⁴ Zgodnie z Ordynacją w sprawie udzielenia azylu politycznego przez Federację Rosyjską, która została zatwierdzona ukazem Prezydenta w 1997 r., udzielenie azylu politycznego możliwe jest w stosunku do cudzoziemców oraz osób bez obywatelstwa, biorąc pod uwagę interesy państwowe Federacji Rosyjskiej, jeśli określonej osobie grozi prześladowanie lub realna groźba zostania ofiarą prześladowania w swojej ojczyźnie bądź w kraju swojego miejsca mieszkania w związku z jej społeczno-polityczną działalnością, która nie stoi w sprzeczności z zasadami demokracji uznanymi przez prawo międzynarodowe (Положение о порядке предоставления российской федерацией политического убежища в ред. Указов Президента РФ от 01 декабря 2003 № 1417 от 27 июля 2007, № 993).

²⁵ Ч. 1 ст. 464. Выдача лица не допускается, если: 1) лицо, в отношении которого поступил запрос иностранного государства о выдаче, является гражданином Российской Федерации; 2) лицу, в отношении которого поступил запрос иностранного государства о выдаче, предоставлено убежище в Российской Федерации в связи с возможностью преследований в данном государстве по признаку расы, вероисповедания, гражданства, национальности, принадлежности к определенной социальной группе или по политическим убеждениям; 3) в отношении указанного в запросе лица на территории Российской Федерации за то же самое деяние вынесен вступивший в законную силу приговор или прекращено производство по уголовному делу; 4) в соответствии с законодательством Российской Федерации уголовное дело не может быть возбуждено или приговор не может быть приведен в исполнение вследствие истечения сроков давности или по иному законному основанию; 5) имеется вступившее в законную силу решение суда Российской Федерации о наличии препятствий для выдачи данного лица в соответствии с законодательством и международными договорами Российской Федерации; 6) деяние, послужившее основанием для запроса иностранного государства о выдаче, в соответствии с уголовным законодательством Российской Федерации не является преступлением.

- 1) czyn został dokonany na terytorium Federacji Rosyjskiej bądź przeciwko interesom Federacji Rosyjskiej poza jej granicami;
- 2) co do tego samego czynu tej samej osoby toczy się postępowanie karne;
- 3) postępowanie karne w stosunku do czynu objętego wnioskiem wszczęta się z oskarżenia prywatnego²⁶.

Ciekawie jawi się problematyka wydania osoby ściganej w przypadku, gdy kwestia ta dotyczy typu czynu zabronionego o znamionach kwalifikowanych. Jeśli we wniosku inne państwo właśnie w ten sposób oznacza czyn osoby ściganej, a zarazem okazuje się, że rosyjski Kodeks karny nie przewiduje tożsamego typu kwalifikowanego, a jedynie typ zasadniczy, to w takiej sytuacji decyzja o wydaniu powinna zawierać opis czynu bez dodatkowych znamion²⁷. Takie podejście rodzi konsekwencje w zakresie konstrukcji przedawnienia czynu, co zgodnie z art. 464 ust. 1 pkt 4 k.p.k. stanowi obligatoryjną przesłankę odmowy wydania, a wszakże ustawodawstwo innego państwa może przewidywać dłuższy okres przedawnienia za czyn o znamionach kwalifikowanych niż rosyjski Kodeks karny przewidujący jedynie typ zasadniczy. Jeśli doszło do przedawnienia, to zgodnie z prawem Federacji Rosyjskiej powinno dojść do odmowy wydania.

Rosyjska ustawa karnoprocesowa przewiduje również możliwość odroczenia wydania ściganej osoby lub tymczasowego wydania osoby, co stoi w zgodzie ze standardami międzynarodowymi²⁸. Zgodnie z art. 465 k.p.k. jeśli poszukiwany cudzoziemiec bądź osoba bez obywatelstwa podlegają ściganiu lub odbywają karę za inne przestępstwo w Federacji Rosyjskiej, to ich wydanie może być odroczone do chwili zakończenia ścigania karnego, uwolnienia od kary na jakiegokolwiek podstawie prawnej lub do wykonania wyroku²⁹.

²⁶ Ч. 2 ст. 464. В выдаче лица может быть отказано, если: 1) утратил силу. 2) деяние, в связи с которым направлен запрос о выдаче, совершено на территории Российской Федерации или против интересов Российской Федерации за пределами ее территории; 3) за то же самое деяние в Российской Федерации осуществляется уголовное преследование лица, в отношении которого направлен запрос о выдаче; 4) уголовное преследование лица, в отношении которого направлен запрос о выдаче, возбуждается в порядке частного обвинения.

²⁷ Р.А. Аделъханян, А.В. Наумов, *Актуальная проблема экстрадиции*, „Государство и право” 2004, № 10, с. 73.

²⁸ Zob. art. 19 europejskiej konwencji o ekstradycji oraz art. 64 konwencji mińskiej.

²⁹ Ч. 1 ст. 465. В случае, когда иностранный гражданин или лицо без гражданства, в отношении которого поступил запрос о выдаче, подвергается уголовному преследованию или отбывает наказание за другое преступление на территории Российской Федерации, его выдача может быть отсрочена до прекращения уголовного преследования, освобождения от наказания по любому законному основанию либо до исполнения приговора.

Natomiast jeśli odroczenie wydania może spowodować przedawnienie karalności lub uszczerbek w rozpoznawaniu sprawy, to określona osoba może być wydana tymczasowo pod warunkiem spełnienia wymogów określonych przez prokuratora³⁰.

Zdecydowanie najwięcej wątpliwości pod względem zgodności z Konstytucją oraz umowami międzynarodowymi rodzi uregulowanie kwestii tymczasowego aresztowania osoby poszukiwanej. Zgodnie z art. 466 ust. 2 k.p.k., jeśli wniosek o wydanie zawiera orzeczenie sądowego organu państwa obcego o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, to prokurator jest uprawniony do poddania danej osoby aresztowi domowemu bądź zastosowania tymczasowego aresztowania bez potwierdzenia takiej decyzji przez sąd Federacji Rosyjskiej³¹. Należy stwierdzić, że przepis ten jest sprzeczny z:

- wszystkimi umowami międzynarodowymi o ekstradycji wiążącymi Rosję, zgodnie z którymi środek zapobiegawczy wobec osoby poszukiwanej stosują właściwe organy strony wezwanej (m.in. art. 16 europejskiej konwencji o ekstradycji);
- art. 15 ust. 4 zd. 2 Konstytucji, wedle którego jeśli umowy międzynarodowe ustanawiają inne zasady niż ustawodawstwo rosyjskie, to stosuje się prawo międzynarodowe;
- art. 1 ust. 3 k.p.k., który stanowi, że przyjęte przez ogół zasady i normy prawa międzynarodowego i międzynarodowych umów są częścią ustawodawstwa Federacji Rosyjskiej, regulującego postępowania karne, a jeśli umowy te zawierają inne zasady niż przewidziane przez Kodeks postępowania karnego, to znajdują zastosowanie zasady umów międzynarodowych;
- art. 22 ust. 2 Konstytucji, w świetle którego areszt i tymczasowe aresztowanie stosuje się tylko na podstawie decyzji sądu, a do podjęcia decyzji przez sąd nikt nie może być zatrzymany dłużej niż 48 godzin;

³⁰ Ч. 2 ст. 465. Если отсрочка выдачи может повлечь за собой истечение срока давности уголовного преследования или причинить ущерб расследованию преступления, то запрашиваемое к выдаче лицо может быть выдано на время при наличии обязательства соблюдать условия, установленные Генеральным прокурором Российской Федерации или его заместителем.

³¹ Ч. 2 ст. 466. Если к запросу о выдаче лица прилагается решение судебного органа иностранного государства о заключении лица под стражу, то прокурор вправе подвергнуть это лицо домашнему аресту или заключить его под стражу без подтверждения указанного решения судом Российской Федерации.

- postanowieniem Sądu Konstytucyjnego z 14 marca 2002 r. stanowiącym, że wszystkich przepisów dopuszczających zatrzymanie bez decyzji sądu na okres dłuższy niż 48 godzin, a także areszt i tymczasowe aresztowanie bez decyzji sądu po 1 czerwca 2002 r. nie stosuje się³².

Jeśli natomiast wnioszek o wydanie nie zawiera decyzji sądu państwa obcego o zastosowaniu środka zapobiegawczego wobec osoby poszukiwanej, to prokurator w celu zabezpieczenia postępowania o wydanie może zwrócić się do sądu o zastosowanie wskazanego środka. Z powyższego wynika, że to, czy w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania decyduje sąd bądź prokurator zależy od tego, czy organ sądowy państwa obcego wcześniej wydał stosowne orzeczenie o tym środku. Nie ulega wątpliwości, że zgodnie z wyżej wspomnianym judykatem Sądu Konstytucyjnego art. 466 ust. 2 k.p.k. winien zostać znowelizowany. Jednocześnie nie można tracić z pola widzenia faktu, że niewiele jest publikacji kwestionujących zasadność istnienia tego uregulowania, większość wypowiedzi przedstawicieli piśmiennictwa w ogóle nie zauważa braku zgodności z prawem międzynarodowym czy Konstytucją³³.

Kwestia tymczasowego aresztowania w ramach wydanego wniosku o ściganie była także kilkukrotnie przedmiotem rozważań Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC)³⁴. Trybunał w sprawie Nasrullojev przeciwko Rosji³⁵ uznał, że przepisy rosyjskiej ustawy karnoprosesowej dotyczące tego środka zapobiegawczego w postępowaniu ekstradycyjnym są niejasne i nieprecyzyjne ze względu na to, że nie istnieje rozróżnienie pomiędzy aresztem tymczasowym i ekstradycyjnym, w związku z czym w tym zakresie zachodzi sprzeczność z art. 5 ust. 1 lit. f oraz art. 5 ust. 4 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Co prawda w wyro-

³² Постановление Конституционного Суда Российской Федерации от 14 марта 2002 года, № 6 По делу о проверке конституционности статей 90, 96, 122 и 216 Уголовно-процессуального кодекса РСФСР в связи с жалобами граждан С.С. Маленкина, Р.Н. Мартынова и С.В. Пустовалова. Orzeczenie to zapadło jeszcze podczas obowiązywania wcześniejszego Kodeksu postępowania karnego z 1960 r., który w art. 11 przewidywał, że areszt stosuje się tylko w związku z postanowieniem sądu lub „sankcją prokuratora”. Ponadto Sąd Konstytucyjny nakazał rosyjskiemu ustawodawcy wprowadzić stosowne zmiany w przepisach, które obowiązywałyby od 1 VII 2002 r.

³³ Sprzeczność taką opisał A.X.-A. П и х о в, *К вопросу о заключении под стражу лиц, подлежащих выдаче*, „Юридический мир” 2005, № 12, с. 53.

³⁴ Zob. А.Г. Вениаминов, *Практика Европейского Суда по Правам Человека по вопросам содержания под стражей лиц, подлежащих экстрадиции*, „Актуальные проблемы российского права” 2010, № 3, с. 312–323.

³⁵ Wyrok z 11 X 2007 r., nr sprawy 656/06.

ku stwierdzono, że rosyjski Kodeks postępowania karnego zawiera normy umożliwiające odwołanie się do sądu w celu ustalenia legalności pozbawienia wolności i zarządzenia zwolnienia, jeśli pozbawienie wolności jest niezgodne z prawem, przewidując w art. 119 k.p.k.³⁶ taką sposobność dla oskarżonego i podejrzanego, natomiast w art. 125 k.p.k.³⁷ wspomina się o wnioskodawcy i obrońcy w toczącym się postępowaniu, to jednak przez ponad trzyletni okres tymczasowego aresztowania Nasrullojeva prokuratura i poszczególne sądy stwierdzały, że w sprawie nie toczy się postępowanie karne na terytorium Federacji Rosyjskiej, a w Tadżykistanie. W związku w powyższym uznawano, że ustawodawstwo rosyjskie nie przewidywało żadnej procedury, w ramach której poszukiwana osoba, co do której zastosowano areszt, nie gwarantowało żadnej procedury badania legalności pozbawienia wolności. W związku z powyższym uznano, że ustawodawstwo rosyjskie nie przewidywało żadnej procedury umożliwiającej badanie legalności pozbawienia wolności osoby, w stosunku do której zastosowano areszt.

Co ciekawe tą samą sprawą zajmował się wprzód Sąd Konstytucyjny, który w orzeczeniu z 4 kwietnia 2006 r. stwierdził, że bezpodstawne stosowanie tymczasowego aresztowania, nieograniczone w czasie i pozbawione

³⁶ 1. Подозреваемый, обвиняемый, его защитник, потерпевший, его законный представитель и представитель, частный обвинитель, эксперт, гражданский истец, гражданский ответчик, их представители, представитель администрации организации и иное лицо, права и законные интересы которых затронуты в ходе досудебного или судебного производства, вправе заявить ходатайство о производстве процессуальных действий или принятии процессуальных решений для установления обстоятельств, имеющих значение для уголовного дела, обеспечения прав и законных интересов лица, заявившего ходатайство, либо представляемых им лица или организации. 2. Ходатайство заявляется дознавателю, следователю либо в суд. 3. Правом заявлять ходатайство в ходе судебного разбирательства обладает также государственный обвинитель.

³⁷ Ст. 125. 1. Постановления дознавателя, следователя, руководителя следственного органа об отказе в возбуждении уголовного дела, о прекращении уголовного дела, а равно иные решения и действия (бездействие) дознавателя, следователя, руководителя следственного органа и прокурора, которые способны причинить ущерб конституционным правам и свободам участников уголовного судопроизводства либо затруднить доступ граждан к правосудию, могут быть обжалованы в районный суд по месту совершения деяния, содержащего признаки преступления. Если место производства предварительного расследования определено в соответствии с частями второй – шестой статьи 152 настоящего Кодекса, жалобы на решения и действия (бездействие) указанных лиц рассматриваются районным судом по месту нахождения органа, в производстве которого находится уголовное дело. 2. Жалоба может быть подана в суд заявителем, его защитником, законным представителем или представителем непосредственно либо через дознавателя, следователя, руководителя следственного органа или прокурора.

właściwych procedur odwoławczych, jest sprzeczne z art. 22 Konstytucji także w postępowaniu ekstradycyjnym, a jednocześnie nie znalazł żadnych luk w art. 466 k.p.k., które naruszałyby ustawę zasadniczą.

Ponadto w sprawie Ryabikin przeciwko Rosji³⁸ – kolejnej zawisłej przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka, a dotyczącej omawianej problematyki – wobec obywatela Turkmenistanu było stosowane tymczasowe aresztowanie w związku z toczącym się postępowaniem o wydanie. Pełnomocnik osoby poszukiwanej wielokrotnie skarżył decyzję o zastosowaniu tego środka zapobiegawczego, jednakże za każdym razem znajdowała się ona z odpowiedzią odmowną – jeden z sądów stwierdził, że co prawda skarżący ma możliwość obrony swych praw, ale Kodeks postępowania karnego nie przewiduje takiego prawa, w szczególności nie zawiera norm dotyczących maksymalnego terminu tymczasowego aresztowania – a skoro tak, to areszt można stosować aż do wydania państwu obcemu, a także, że właściwe w tych sprawach jest postępowanie cywilne, bowiem nie toczy się postępowanie karne, a postępowanie ekstradycyjne. Natomiast Prokuratura Generalna uznała, że rosyjskie ustawodawstwo w ogóle nie zawiera jakichkolwiek uregulowań, które dotyczyłyby przedłużania tymczasowego aresztowania w postępowaniu ekstradycyjnym. W końcu po roku kujbyszewski sąd w związku z tym, że ustawa karnoprosesowa nie zawierała odpowiednich przepisów, zastosował bezpośrednio art. 17 Konstytucji stanowiący, że w Federacji Rosyjskiej gwarantuje się prawa i wolności człowieka i obywatela zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami i normami prawa międzynarodowego oraz art. 5 EKPC i orzekł o uwolnieniu spod tymczasowego aresztu. Także w tej sprawie Trybunał orzekł, że doszło do naruszenia art. 5 ust. 1 lit. f, oraz art. 5 ust. 4 EKPC w zakresie braku procedury badania legalności pozbawienia wolności³⁹, a ponadto uznał, że wydanie osoby poszukiwanej do

³⁸ Wyrok z 19 VI 2008 r., sprawa nr 8320/04.

³⁹ Podobnie zakończyła się sprawa Ismoilov i inni przeciwko Rosji (wyrok z 12 XII 2006 r., sprawa nr 2947/06), gdzie po raz kolejny ETPC stwierdził, że doszło do naruszenia tych przepisów ze względu na to, że uregulowania dotyczące tymczasowego aresztowania w ramach postępowania ekstradycyjnego zawarte w rosyjskim Kodeksie postępowania karnego są niejasne i nie gwarantują przestrzegania praw i wolności człowieka, a pozbawienie wolności bez jakichkolwiek ram czasowych przewidzianych prawem jest bezpodstawne. Co więcej, także w tej sprawie osoby ścigane przez kilka lat nie miały możliwości zbadania legalności pozbawienia wolności. Trybunał skrytykował także zachowanie sądu w obwodzie iwanowskim, który w 2004 r. orzekł, że skarga na zastosowanie tymczasowego aresztowania powinna być skierowana do sądu cywilnego, a w 2007 r. uznał natomiast, że właściwy jest sąd karny. Dodatkowo w tej sprawie ETPC orzekł o naruszeniu art. 6 ust. 2 EKPC, bowiem wniosek o wydanie zawierał jedynie

Turkmenistanu byłoby naruszeniem art. 3 EKPC w związku z zagrożeniem niehumanitarnym traktowaniem i stosowaniem tortur w tym państwie.

Natomiast w sprawie Shchebet przeciwko Rosji⁴⁰ Trybunał ponownie stwierdził naruszenie art. 5 ust. 1 lit. f EKPC ze względu na brak wydania oficjalnego dokumentu przez rosyjskie organy o dacie i miejscu zatrzymania obywatelki Białorusi, a także ze względu na brak danych osobowych funkcjonariuszy dokonujących zatrzymania. Ponadto stwierdzono złamanie art. 5 ust. 4 EKPC, bowiem doszło do trzydziestoczworodniowego tymczasowego aresztowania bez decyzji sądu.

Z analizy powyższych judykatów jednoznacznie wynika, że rosyjskie ustawodawstwo zawiera luki związane z brakiem przepisów dotyczących procedury przedłużania tymczasowego aresztowania osób, wobec których został wydany wniosek o ściganie, co skutkuje pozbawieniem ich możliwości zaskarżania zasadności i legalności pozbawienia wolności. Po dzień dzisiejszy nie zostały wprowadzone żadne zmiany w tym zakresie mimo powtarzających się naruszeń i mimo kolejnych wyroków Trybunału, który nakazywał dostosowanie rosyjskiego prawa do standardów międzynarodowych. Należy jednak zwrócić uwagę, że rosyjski wymiar sprawiedliwości w końcu dostrzegł narastające problemy i w postanowieniu z 28 października 2009 r.⁴¹ Sąd Najwyższy orzekł, że w przypadku skierowania wniosku o wydanie przez inne państwo prokurator zgodnie z art. 466 ust. 1 k.p.k. ma prawo zdecydować o tymczasowym aresztowaniu osoby poszukiwanej bez

twierdzenie, że osoby poszukiwane są sprawcami aktów terrorystycznych, a nie twierdzenie, iż są oni podejrzewani o popełnienie takich przestępstw. Wniosek nie zawierał także uzasadnienia, które wskazałoby na to, że faktycznie określone osoby dopuściły się czynów zabronionych. Jednocześnie organy rosyjskiego wymiaru sprawiedliwości nie dokonały korekty pism przesłanych przez Uzbekistan. Trybunał podkreślił, że co prawda postępowanie karne toczyło się w Uzbekistanie, to jednak procedura ekstradycyjna była bezpośrednim skutkiem tego postępowania, w związku z czym art. 6 ust. 2 stosuje się także i w tym przypadku. Również w wyroku ETPC w sprawie Muminow przeciwko Rosji z 11 XII 2008 r. (sprawa nr 42502/06) stwierdzono, że doszło do naruszenia art. 5 ust. 1 lit. f oraz art. 5 ust. 4 z tych samych względów – obywatel Uzbekistanu był tymczasowo aresztowany na podstawie decyzji, która nie zawierała żadnych ram czasowych. Po raz kolejny prokurator nie wnosił o przedłużenie tymczasowego aresztowania, w związku z czym uznano, że Muminow nie miał możliwości zaskarżenia stosowanego wobec niego środka zapobiegawczego, a także był pozbawiony zbadania legalności pozbawienia wolności. Zob. także wyrok ETPC w sprawie Khudyakova przeciwko Rosji z 8 I 2009 r., sprawa nr 13476/04.

⁴⁰ Wyrok z 12 VI 2008 r., sprawa nr 16074/07.

⁴¹ Постановление Пленума Верховного Суда Российской Федерации от 29 октября 2009 г., № 22 г. Москва „О практике применения судами мер пресечения в виде заключения под стражу, залога и домашнего ареста”.

potwierdzenia tego przez sąd na okres nie dłuższy niż 2 miesiące (art. 109 ust. 1 k.p.k.⁴²), a rozstrzygnięcie prokuratora może być zaskarżone do sądu na podstawie art. 125 k.p.k. Jednocześnie Sąd Najwyższy podkreślił, że jeśli po 40 dniach od chwili zatrzymania państwo nie otrzyma wniosku o ściganie, to dana osoba powinna zostać uwolniona. Jeśli zaś chodzi o przedłużenie stosowania tymczasowego aresztowania, to powinno ono odbywać się zgodnie z art. 109 k.p.k.⁴³ Należy mieć nadzieję, że powyższe postanowienie Sądu Najwyższego nie pozostanie jedynie deklaracją, a będzie stosowane w praktyce przez organy ścigania. Nie ulega jednak wątpliwości, że najlepszym wyjściem z tej sytuacji byłaby zmiana art. 466 k.p.k., tak by osoby poszukiwane miały *expressis verbis* zagwarantowane przez ustawę prawo do zaskarżania decyzji prokuratury oraz możliwości badania legalności pozbawienia wolności, szczególnie biorąc pod uwagę fakt, że tylko w sferze deklaracji pozostało postanowienie Sądu Konstytucyjnego z 14 marca 2002 r. Nie należy tracić z pola widzenia również faktu, że Sąd Najwyższy w omawianym orzeczeniu nie wyraził dezaprobaty dla istniejącej sytuacji, w której prokurator jest uprawniony do stosowania tymczasowego aresztowania bez decyzji sądu rosyjskiego, jeśli organ państwa obcego wydał decyzję o stosowaniu tego środka zapobiegawczego.

Podobne problemy związane z brakiem przepisów na gruncie ustawy, a „uregulowanych” jedynie przez orzecznictwo rodzi kara śmierci, której wykonywanie zgodnie z art. 11 europejskiej konwencji o ekstradycji może stanowić podstawę do odmowy wydania. Współcześnie rosyjski Kodeks karny przewiduje w art. 59 karę śmierci jako karę o charakterze wyjątkowym, którą stosuje się w przypadku popełnienia szczególnie ciężkich przestępstw, których przedmiotem zamachu jest życie, co oznacza, że szereg przepisów z części szczególnej zawiera tę sankcję. Jednakże Sąd Konstytucyjny w po-

⁴² Ст. 109. 1. Содержание под стражей при расследовании преступлений не может превышать 2 месяца.

⁴³ Zgodnie z tym przepisem, stosowanie tymczasowego aresztowania może być przedłużone przez sąd do 6 miesięcy, a przedłużenie do 12 miesięcy może zająć wyłącznie w stosunku do osób, którym zarzuca się popełnienie ciężkiego lub szczególnie ciężkiego przestępstwa (w świetle art. 15 ust. 4 k.k. za ciężkie przestępstwo uznaje się umyślne czyny, za popełnienie których maksymalna kara nie przewyższa 10 lat pozbawienia wolności, natomiast w myśl ust. 5 tego uregulowania, za przestępstwo szczególnie ciężkie uważa się umyślne czyny, za popełnienie których grozi kara pozbawienia wolności powyżej 10 lat lub kara surowsza). Natomiast przedłużenie stosowania tego środka do 18 miesięcy jest możliwe tylko w wyjątkowych przypadkach, którym grozi odpowiedzialność karna za szczególnie ciężkie przestępstwo. Dalsze przedłużanie tego środka nie jest możliwe.

stanowieniu z 2 lutego 1999 r. stwierdził, że brak zapewnienia w niektórych regionach państwa udziału ławy przysięgłych w postępowaniu, w którym oskarżonemu grozi kara śmierci jest sprzeczny z art. 19 (zasada równości wobec prawa), art. 20 (prawo do rozpatrzenia oskarżenia o szczególnie ciężkie przestępstwa, za które grozi kara śmierci przez sąd z udziałem ławy przysięgłych) oraz art. 46 (prawo do obrony swych praw i wolności) Konstytucji. Orzeczeniem tym zakazano wymierzania kary śmierci dopóki na terytorium całego kraju nie zostaną wprowadzone ławy przysięgłych, a kara ta nie mogła być wymierzona nawet w tych regionach, w których przysięgli już brali udział w sprawowaniu wymiary sprawiedliwości. Jednocześnie w 2009 r. Sąd Konstytucyjny orzekł, że mimo wprowadzenia ław przysięgłych na terytorium całego państwa, kara śmierci nie może być orzekana, wskazując na „czasowy charakter” tej kary oraz normy prawa międzynarodowego, w szczególności na Protokół nr 6 do EKPC. Niemniej nie można tracić z pola widzenia faktu, że Kodeks karny nadal przewiduje tę karę, a jednocześnie nie istnieje uregulowanie, które gwarantowałoby państwu obcemu, że w przypadku wydania przez nie obywatela rosyjskiego kara śmierci nie będzie stosowana. Należy więc podkreślić, że wskazane byłoby wprowadzenie takich gwarancji, w szczególności oznaczenie organu, który winien je zapewnić⁴⁴.

Powracając do przepisów ustawy karnoprosesowej dotyczących wydania osoby ściganej, należy podkreślić, że zgodnie z art. 467 Federacja Rosyjska może uwolnić osobę, wobec której stosuje się tymczasowe aresztowanie, jeśli po zawiadomieniu państwa wnioskującego o dacie i miejscu przekazania danej osoby w ciągu 15 dni od ustalonej daty nie zostanie ona przyjęta. Jednakże jeśli państwo obce lub Federacja Rosyjska nie mogą – odpowiednio odebrać lub przekazać – osoby poszukiwanej w tym terminie, data wydania może być zmieniona, ale na okres nie dłuższy niż 30 dni.

Konkludując, należy podkreślić, że powyższe rozważania ujawniły zastrzeżenia co do zgodności z Konstytucją oraz prawem międzynarodowym uregulowań z zakresu stosowania tymczasowego aresztowania co do osób, wobec których toczy się postępowanie o wydanie. Dokonana analiza nie jest zbyt optymistyczna, szczególnie biorąc pod uwagę fakt szeregu wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka stwierdzających powtarzające się

⁴⁴ Н. Сафаров, *Экстрадиция в международном уголовном праве: проблемы теории и практики*, Москва 2005; А.В. Марченко, *Обеспечение процессуальных гарантий в ходе осуществления выдачи (экстрадиции) преступников*, „Вестник Санкт-Петербургского университета МВД России” 2009, № 4, с. 35.

naruszenia w tej kwestii. Podejście rosyjskiego ustawodawcy jest niezrozumiałe, bowiem dopóty Trybunał będzie orzekał odszkodowania, dopóki nie dojdzie do znowelizowania art. 466 k.p.k. Nie ulega wątpliwości, że model tymczasowego aresztowania osoby poszukiwanej nie może pozostać zachowany w obecnym kształcie i istnieje paląca potrzeba zapewnienia gwarancji przewidzianych przez Europejską Konwencję Praw Człowieka.

